

PLASMAN
Jaap Robben & Benjamin Leroy (ill.)
Gottmer
(door Laure Evers)

OVER DE MAKERS

Benjamin Leroy (bron: <https://www.auteurslezingen.be/author/15284>)

Benjamin Leroy (1980) studeerde af in 2003 en werkt sindsdien als illustrator. Hij illustreerde al een hele reeks boeken, tijdschriften, affiches, enz.

In zijn tekeningen vind je emotie, humor en absurdisme. Benjamin houdt ervan een tekening op te bouwen in lagen, zodat je steeds weer iets nieuws ontdekt, en liefst in een klein, verborgen hoekje. Een hond die een boom omver plast. Een beer met een bolhoed. Een boot in de lucht.

De technieken zijn vaak een mix van wat op de tekentafel te vinden is: gekleurd papier, balpen, kleurpotlood, acryl, schildersplakband,... Toeval speelt daarbij een grote rol. Een vlek, een omgekeerde foto, een verkleurd papier,... Alles kan een aanzet zijn tot een tekening.

Jaap Robben (gebaseerd op bron: <http://www.leesfeest.nl/auteur/robben-jaap>)

Vroeger wilde Jaap Robben Afrikaan worden. Zijn oom werkte in Afrika en had weleens grote, donkere mannen in pakken of jurken bij zich. Ook kon hij de mooiste verhalen vertellen over jeeps, safari's en leeuwen. Jaap Robben zag zijn oom na elke reis ook steeds bruiner worden en dacht dat het een beroep was om Afrikaan te zijn.

Nu is hij dichter en schrijver, iets heel anders! In 2004 verscheen zijn eerste dicht- en verhalenbundel: 'Twee vliegen'. In 2007 volgde 'De nacht krekelt'. De gedichten in die bundels noemt Jaap Robben kindergedichten voor volwassenen, omdat ze simpel zijn qua taalgebruik en over alledaagse, eenvoudige dingen gaan, zoals de afwas of sokken in de klerenkast. Maar hij schrijft ook kindergedichten voor kinderen, zoals in de bundel 'Zullen we een bos beginnen?' (2008).

Het eerste kinderboek, 'De Zuurtjes', kwam uit in 2010 en is een kruising tussen een prentenboek en een jeugdroman. Jaap Robben maakte het samen met tekenaar Benjamin Leroy, die eerder al de tekeningen maakte voor 'Zullen we een bos beginnen?'. Ze werkten ook samen voor de boeken over Suzie Ruzie.

'Suzie Ruzie in het diepe' won in 2017 de prijs van de Kinder- en Jeugdjury.

Jaap Robben vindt het soms heel fijn om zich te vervelen. Dan kan zijn fantasie lekker z'n gang gaan! Iedereen zou het af en toe moeten doen: vervelen en verzinnen.

1. VOOR HET LEZEN

Bekijk samen met de kleuters **de kaft van het boek**. Deze elementen kan je bespreken:

- Wie is de **jongen op de cover**? Welke kledij draagt hij? Wie zou hij zijn?
- Wat betekenen de **stippelijntjes**?
- Wat zijn de **kinderen onderaan de kaft** aan het doen? Wat dragen ze in hun handen? (vlaggetjes met een gele druppel) Waarom zou dat zijn?
- Wat zou die **gele druppel** kunnen betekenen? Je kan ook altijd naar de achterkant van het boek kijken en zo de naam 'Plasman' linken met plassen.
- Focus op de **titel**: welke kleur heeft die? → gouden. Het moet dus wel een heel speciale jongen zijn!

- Aanknopen bij de belevingswereld van de kleuters: gesprek over **superhelden**. Mogelijke vragen:
 - o Wat doen superhelden? (Breng hier ook het woord 'heldendaad' aan.)
 - o Kennen de kleuters andere superhelden?
 - o Waar wonen superhelden?
 - o Hoe ziet hun huis eruit?
 - o Wat dragen superhelden?
 - o Waar oefenen superhelden hun krachten? Waar krijgen ze sterke spieren? (ze oefenen in een turnzaal/gymzaal)

Extra: als je met de kleuters reeds werkte rond *Driehoek*, kan je hen vragen of ze het logo van de uitgeverij Gottmer herkennen (een zeshoek en twee driehoeken, of een snoepje). Je kan oudere, geïnteresseerde kleuters dan ook iets meer vertellen over een uitgeverij (= werken aan literaire competenties).

2. TIJDENS HET LEZEN

Voorleestips

De tekst is op **rijm** geschreven. Wees er echter alert voor dat je niet in een cadans vervalt bij het lezen. Probeer een natuurlijke intonatie te behouden terwijl je per prent vlot doorleest. Zo zal de tekst het best tot zijn recht komen.

Opmerking: je kan **hier en daar ook een rijmwoorden openlaten** en door de kleuters laten invullen. Op die manier wijs je hen impliciet op het rijmende karakter van de tekst.

Doordat de tekst op rijm is geschreven, kunnen de zinnen of woordenschat soms moeilijker te begrijpen zijn voor sommige (jongere) kleuters. **De tekst af en toe parafraseren** kan daarbij een hulpmiddel zijn. Je kan na het voorlezen van het verhaal de kleuters expliciet attent maken op het rijmende karakter van de tekst.

- *Wat vinden de kleuters ervan?* Wees je er echter van bewust dat het voor vele kleuters nog niet evident is om op metaniveau over rijm te spreken.

Geef de kleuters na elke prent/stukje tekst even **de tijd om de prenten te bekijken**. Ze zitten vol grappige details en bieden een extra dimensie aan het verhaal. Neem gerust je tijd om ze te bestuderen.

Prent 1:

Illustratieanalyse:

- Welke superhelden herkennen de kleuters?
- Staat Plasman hier ook ergens?
- Waarom vliegt hij niet? (Hij is zijn pipi aan het opkuisen.)
- Hoe zie je trouwens dat de superhelden vliegen? (de houding van de figuren + de stippellijnen).

Bewegingsmomentje: Je kan de kleuters hier eventueel de houding van de superhelden laten nabootsen.

Woordenschatverwerving: Aan alle kinderen van de wereld wordt verteld over de avonturen van superhelden. Ze zijn (Je kan hier het woord 'beroemd' aanbrengen).

Prent close-up poetsende Plasman: als je het bij de vorige prent nog niet vroeg, kan je hier vragen wat Plasman aan het doen is. Je kan ook de aandacht van de kleuters vestigen op het feit dat de laatste zin onderbroken wordt.

- Waarom zou dat zijn? (Omdat Plasman er tussen komt poetsen.) (= **literaire competenties**)

Prent met alarmbel: je kan de kleuters hier wijzen op de verhouding beeld:

- Waarom staat de tekst hier schuin?. Je kan dit ook houden voor de nabespreking. (= **literaire competenties**)

Prent introductie van Sneeuwman: bespreek met de kleuters wat Sneeuwman doet, hoe de mensen van de stad op hem reageren.

- Hoe zien de kleuters dat? (gezichten van de personages, een jongen die via een laken uit het raam kruipt, mensen die gillen en huilen)

- Waarom is iedereen bang van Sneeuwman? (= **illustratieanalyse**)
- Wat zou hij doen? (= **voorspellend lezen**)

Prent met Plasman die uit het training center rent: vestig kort de aandacht op de verschillende huizen.

- Waar zou Superman wonen? (In de nabespreking kan je terugkomen op deze prent.) (= **illustratieanalyse**)

Prent met Superman ziek in de zetel:

- Hoe kunnen de kleuters zien dat Superman ziek is? (groene kleur, thermometer, tas thee op de grond) (= **illustratieanalyse**)

Prent met Sneeuwman die alles verwoest: wat gebeurt er ondertussen? Wat zien de kleuters allemaal op de prent? (*leuk detail: de Sint die van het dak valt*) (= **illustratieanalyse**)

Prent met He-man: wie zou dat kunnen zijn? Kennen de kleuters een rollator en een kunstgebit? Licht eventueel toe (**woordenschatverwerving**). Vestig de aandacht van de kleuters ook op de trofeeën. Wat zouden die kunnen betekenen?

Prent waarop Beertje door de telefoon huult: **illustratieanalyse** – hoe voelt Plasman zich? (boos) Hoe zie je dat? (aan zijn wenkbrauwen en de gele cirkel die plots puntiger is geworden). **Voorspellend lezen:** wat zal Plasman nu doen? Laat de kleuters nadenken en suggesties geven.

Prent met confrontatie Plasman – Sneeuwman: je kan hier de kleuters wijzen op de **typografie**. Waarom zou deze tekst zo groot geschreven zijn? (Omdat je dan weet hoe je het moet lezen, nl. luider; de Sneeuwman is immers angstaanjagend), waarom staat de tekst hier ook scheef en groter? (= **literaire competenties**)

Prenten met Plasman die Sneeuwman onderplaat:

- Wat gebeurt er? (Plasman moet plassen)
- Waarom plaat hij? (omdat hij bang is, je kan ook wijzen op de wijzigende mimiek van Plasman)
- Wat gebeurt er met Sneeuwman?
- Hoe zal het verdergaan? (= **illustratieanalyse + voorspellend lezen**)

3. NA HET LEZEN

Algemene appreciatie

Om te vermijden dat kleuters onmiddellijk een algemene beoordeling uitspreken over het boek in termen van goed of slecht, kan je volgende vragen stellen die toch peilen naar een genuanceerde eerste appreciatie:

- Wat in het boek
 - o vind je heel mooi, moeilijk, triestig...
 - o maakt je blij, vrolijk...
 - o begrijp je niet zo goed...
 - o ...
- Ze kunnen hierbij zowel verwijzen naar de illustraties, personages, taal...

Superhelden

- Wat heeft Plasman nu eigenlijk gedaan? (de Sneeuwman verslaan om de mensen in het dorp te **helpen**) Is dat wat superhelden doen? (Haal hier aan dat superhelden eigenlijk helpers zijn die andere mensen helpen.)
- **Link met eigen leefwereld:** zouden de kleuters zelf **ook graag een superheld** willen zijn? Welke? Wat zouden ze graag kunnen? Wat zouden ze dan doen? Zijn ze al eens een superheld geweest? Hebben ze al eens iemand geholpen?
- **Is Plasman een echte superheld?** Waarom (niet)? Wat met de andere personages? Zijn zij echte helden? Waarom (niet)? (Plasman is aan het poetsen, is de lieveling van de mama's, kan goed plassen,

maar verder niets spectaculair – of zo lijkt het toch. Hij is bovendien ook heel erg bang en plast daardoor in zijn broek. Gelukkig blijkt dat de juiste oplossing. De andere superhelden moeten trouwens ook luisteren naar hun ouders.)

- **Taalbeschouwing:** bespreek de **namen van de superhelden**. Waarom heten Mega Cindy, Batman, Spiderman, Plasman... zo? (Verwijzen naar eigenschappen). Hoe zou een meisje dat als een vleermuis verkleed is dan heten? Etc.
- Bekijk met de kleuters de prent waarop Plasman het training center uitrent: je kan de straat al zien waar alle superhelden **wonen**. Laat de kleuters uitzoeken welke superheld waar woont. Je kan hiervoor afwisselend kijken naar de prenten van de huizen en deze prent.
- Je kan met de kleuters elke **superheld uit het boek nader bestuderen**. Wat komen we te weten over hen? Vb. Batman: slaapt ondersteboven, heeft een aapje als knuffel, heeft graag een nachtlampje aan, speelt met een treintje, heeft ook een batmobiel in miniatuurversie, zijn mama leest een strip over Superman.
- Ook in '**Geen draak in dit verhaal**' gaat het over helden. Je kan hiernaar verwijzen!

Pipi

- Plasman is een jongen, maar wat als hij een meisje was? **Plasvrouw**? Kunnen meisjes ook wat Plasman kan? (nl. een zwembad snel vullen, in een rechte lijn plassen, een sneeuwman doen smelten...) Of zouden meisjes het anders aanpakken?
- **Waarom wil Plasman aan zijn mama niet vertellen wat er echt gebeurd is?** Zouden de kleuters het wel aan hun ouders vertellen? Waarom (niet)?
- **Link met eigen leefwereld** van de kleuters: zijn er kleuters in de groep die **soms ook eens te laat zijn bij het toilet**? Hoe komt het dan? Hoe reageert mama/papa/juf/meester daar dan op? Zijn ze boos of vinden ze het niet erg?
- Zou het echt waar zijn dat **pipi** sneeuw kan doen smelten? Waarom (niet)? Waarom is pipi eigenlijk warm?

Illustraties

- Wijs de kleuters op het **samenspel tussen beeld en tekstzetting**, vb. op de pagina met de alarmbel (Kijk eens naar deze tekst. Wat is er anders dan de tekst op de vorige pagina? Waarom zou dat zo zijn?)
- Je kan de kleuters ook wijzen op de verschillende **perspectieven** in het boek, vb. op sommige pagina's worden de personages in een gele cirkel geplaatst. Bekijk die pagina's en bespreek met de kleuters waarom de tekenaar hiervoor gekozen heeft. (Beertje en Plasman die naar mekaar bellen, de prenten waarop afgebeeld staat hoe Plasman de Sneeuwman doet smelten.)
- Je kan de aandacht van de kleuters eveneens vestigen op de stippellijntjes die de **bewegingsrichting** van de personages aanduiden.
- Welke **kleur** komt heel vaak voor in het boek? (geel) Waarom zou dat zijn?

Mogelijke verwerkingsactiviteiten

- **Bewegingsactiviteit**: laat de kleuters superhelden uitbeelden, houdingen aannemen. Hoe lopen superhelden? Hoe vliegen ze? Hoe kruipen ze? Hoe groeten ze elkaar? Etc. Geef de kleuters allerlei verschillende opdrachten en laat ze opdrachten voor elkaar verzinnen.
- **Raadspelletje**: geef de kleuters kaartjes met de afbeelding van verschillende superhelden. Om beurt beelden ze de superheld van op hun kaartje uit. De andere kinderen raden wie het is.
- Ga met de kleuters op het internet op zoek naar allerlei superhelden. Bespreek hoe ze eruit zien, wat ze zouden doen, etc. (= ook werken aan digitale geletterdheid)
- Breng foto's van superhelden mee en laat de kleuters namen verzinnen (taalbeschouwing).
- Laat de kleuters een **superheldenlogo** voor zichzelf ontwerpen. Besteed hierbij eventueel extra aandacht aan letters (= werken aan ontluikende geletterdheid)
- Verzin met de groep een **eigen superheld**. Je kan dit mondeling doen, maar het is ook heel leuk om de kleuters hun ideeën visueel vorm te laten geven door te tekenen, schilderen, via een collage, etc. Je kan volgende vragen gebruiken om de fantasie van de kleuters te stimuleren:
 - Hoe heet de superheld? Is dat ook zijn alledaagse naam?

- Welke krachten zou de held hebben?
- Hoe ziet de held eruit?
- Waar woont de superheld?
- Wat doet de superheld als hij geen mensen moet helpen?
- Heeft de superheld huisdieren? Zo ja, welke?
- Hoe slaapt de superheld? Heeft hij bijvoorbeeld ook een knuffel? Welke?
- Etc.
- Breng **verkleedkleden** mee en laat de kleuters zich verkleden in een superheld. Je kan ook het verhaal laten naspelen door de kleuters.
- Je kan enkele prenten uit het boek kopiëren en meebrengen. Vraag aan de kleuters om de prenten in de **juiste volgorde** te leggen.
- Geef de kleuters de opdracht om **thuis** als een echte superheld iemand te helpen en daar de volgende keer over te vertellen.

VERGELIJKBARE TITELS

Superworm / Julia Donaldson en Axel Scheffler (ill.) (Gottmer, 2016)

Held op sokken / Bette Westera en Thé Tjong-King (ill.) (Gottmer, 2014)

Eén monster te veel / Annemarie Van Haringen (Leopold, 2016)